

کارگاه‌داستان

عاطفه رنگ‌امیز

کارشناس ارشد ادبیات کودک و نوجوان

عناصر زبان و واژگان در داستان

در یک نثر داستانی خوب و قابل توجه زبان نویسنده، با زمان و مکانی که برای داستانش انتخاب کرده هماهنگی دارد، یعنی اگر داستان مربوط به زمان گذشته است نویسنده باید بتواند حال و هوای آن دوره را به تصویر بکشد و از کلمات، اشیاء و اصطلاحات رایج بین مردم آن زمان در داستانش استفاده کند؛ بنابراین اگر نویسنده‌ای جوان می‌خواهد داستانی در فضای گذشته بنویسد خوب است به آثار آن دوره مراجعه کند یا پای خاطرات قدیمی‌ها بنشیند و خوب بشنود و البته اصطلاحات و کلمات را به خاطر بسپارد تا وقت نوشتن دست پر باشد. درباره داستان‌های غیر شهری که در آن لهجه و... پررنگ‌تر است باید بیشتر به این موضوعات دقت کرد.

در یک داستان که در فضای روستا روایت می‌شود نویسنده باید در جریان مسائل فرهنگی آن منطقه، آداب و رسوم، عقاید یا خرافات مربوط به آن ناحیه، نوع پوشش، اشیاء و لوازم زندگی روزانه و دغدغه‌هایشان باشد و زبان و لحن و نحوه گفت‌وگو و شخصیت‌های روستایی را با شخصیت‌های که داستان آن‌ها در شهر می‌گذرد، متفاوت در نظر بگیرد. در ادامه بخشی از یک داستان روستایی نوشته «خان‌نژاد نیکی» عضو نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان شهرستان قوچان را با هم می‌خوانیم. او در این داستان به احتمال بسیار زیاد از مشاهدات خودش در یک فضای روستایی کمک گرفته و آن‌را این‌گونه به تصویر کشیده است.

■ ارواح خبیثه در روستا

امروز هم آفتاب رنگ پریده‌ای آرام آرام از پشت دیوارهای روستای متروکی که سال‌هاست در پشت کوه‌های آبرغوانی مخفی شده، سرک می‌کشید. درست مثل هر روز خیر النساء بعد از نماز صبح، شروع کرده به یافتن قالی ناتمام چپ‌پزیه دخترکش. ۳ تا زردرو، ۲ تا آبی‌زیر، یک سبزچپ، تاق‌تق تاق‌تق، مش مرتضی هم گله‌را را همراهی می‌کنند برای فروش پروای‌هایشان و عده‌ای با قیل و قال زنانشان راهی تنها خزینه قلعه می‌شوند تا بلکه‌ای به سروریشان بزنند و از خبری که دیشب همه را حیران کرد، سر در بیاورند. هرچند که روضه‌های زنانه‌ای که در خانه عشرت‌الملوک بر گزاری می‌شود جای بهتری برای نقل حرف‌های خاله‌زنکی است اما این موضوع توفیر دارد با بقیه فضایی این دور و اطراف. می‌گویند سرشب، مردک سیه‌چرده‌ای به خانه کد خدا آمده و ادعا کرده ساحر است و از آینده خبر دارد. گفته‌است ارواح خبیثه عهد بسته‌اند این روستا را مالک شوند و همه مردان و زنان و بچه‌های بالای ۱۰ سال را بسوزانند و با خاکسترشان قلعه بسازند تا عرش اعلی. خلاصه که از سر لطف و عطفوت آمده‌است برای نجات جان‌اهالی این روستای متروک و دور افتاده. کدخدا هم دعا به‌جانش کرده و برای حفاظت از جاننش دو نفر را دم در اتاقش گماشته و شب‌پشت و گوشت‌نزار (۱) گوسفندی و نویرانه‌های باغشان از او پذیرایی کرده‌است تا خدا نکند که خیال رفتن به سرش بزند و تنهایشان بگذارد در میانه خطر مرگ.

او بی‌لا تراس به جان‌اهالی روستا افتاده و هر کس به فکر راه فراری از چنگ ارواح خبیثه‌است. عده‌ای از روستا رفتند و عده دیگری پیشکش کردن قلعه به جنیان را خواستارند؛ اما کد خدا گفته است: قیطون ادیب است و فرزانه. گوش به حرفش بدهیم. روستا که هیچ، افسار جنیان را هم در دست می‌گیریم و دیگر رعیت شازده‌های قجری پر مدعا نیستیم. آن وقت است که هر کدامان هزار جریب (۲) زمین و باغ و خانه داریم و این حرفش حسابی لرزه بر تن مردان سست عنصر خوش خیال انداخته و گفته بود از برای زنانتان پیشکشی‌تان فراوان می‌شود از جفتی (۳) و گوشواره و انگشترهای طلائی گرفته تا هر آن چه چشم‌ودل آن‌ها را سیر می‌کند....

پانوش‌ت: ۱. گوشت بی‌چربی

۲. هکتار ۳. گردنبند

فرش قرمز «جشنواره شعر فجر» برای پیشکسوتان

به مناسبت آغاز فعالیت هجدهمین دوره جشنواره شعر فجر،

در گفت‌وگو با رضا اسماعیلی، عضو هیئت علمی این جشنواره از تدابیر

امسال برای پیشگیری از افت کیفیت آثار و نیز، حضور بزرگان پرسیده ایم

محمد بهبودی‌نیا

culture@khorasannews.com

جشنواره شعر فجر را می‌توان بزرگ‌ترین رقابت در بخش شعر، میان شاعران کشور دانست. رویدادی که تا امروز استعدادهای درخشان فراوانی را شناسایی و به جامعه ادبی معرفی کرده‌است. اولین دوره این جشنواره در نیمه‌های سال ۱۳۸۵ برگزار و در سال‌های ابتدایی با حضور چشمگیر شاعران روبه‌رو شد؛ با آن‌که روند برگزاری این جشنواره در سال‌های ابتدایی از افق‌های روشنی خبر می‌داد اما رفته‌رفته از کیفیت آثار کاسته شد تا جایی که بنا به اعلام برخی از کارشناسان ادبیات و شاعران، در حال حاضر، حضور برخی آثار ضعیف در این جشنواره اعتبار آن را با مشکلاتی مواجه کرده است. البته باید به این نکته نیز اشاره کنیم که این معضل، امروزه بسیاری از جشنواره‌های ادبی معتبر کشور را تهدید می‌کند؛ به عنوان مثال، در ماه‌های گذشته جشنواره «جلال آل احمد» که جزو معتبرترین جشنواره‌های داستان کشور به شمار می‌آید (بنا به آن چه داوران این جشنواره اعلام کردند) با آثار ضعیفی از سوی شرکت‌کنندگان روبه‌رو شد تا جایی که در برخی از رشته‌ها داوران هیچ اثری را شایسته کسب رتبه ندانستند، همچنین بر اساس اعلام برگزارکنندگان دوره پیشین جشنواره جلال، بسیاری از آثار حتی با مشکلات فراوان ویراستاری روبه‌رو بودند.

در این میان، هفته پیش بود که هیئت علمی جشنواره شعر فجر مشخص شد و با این رخداد، هجدهمین جشنواره شعر فجر فعالیت خود را رسماً آغاز کرد. برای آگاهی از اهرک‌های لازم جهت حل معضلاتی که به آن اشاره شد با استاد رضا اسماعیلی، شاعر، پژوهشگر و عضو هیئت علمی این دوره جشنواره فجر گفت‌وگو کرده ایم.

■ لطفاً درباره جشنواره شعر فجر امسال توضیح دهید.

امسال شاهد برگزاری هجدهمین دوره جشنواره بین‌المللی شعر فجر خواهیم بود. در این دوره از جشنواره آثاری که در قالب «مجموعه شعر» برای نخستین بار در سال ۱۴۰۱ به زبان فارسی منتشر شده اند، بررسی می‌شوند. بخش‌های ثابت جشنواره عبارت‌اند از: بخش شعر بزرگ‌سال (شعر کلاسیک)، بخش شعر نو و محاوره، بخش شعر کودک و نوجوان و بخش «درباره شعر» که اختصاص به پژوهش‌های ادبی دارد. علاوه بر بخش‌های ثابت، به منظور تأثیرگذاری بیشتر، پیشنهادهایی توسط دبیر و هیئت علمی جشنواره ارائه شده است که در صورت تصویب اجرایی خواهد شد. در بخش‌های ثابت جشنواره تغییر محسوس نخواهیم داشت؛ اما برنامه‌های جنبی این دوره از جشنواره، با دوره‌های قبل تفاوت‌هایی خواهد داشت؛ به خصوص در حوزه پوشش خبری و تعامل با رسانه‌ها.

■ برای ترغیب شاعران به شرکت پر شور تر در این جشنواره چه تمهیداتی اندیشیده شده‌است؟

جشنواره شعر فجر بزرگ‌ترین رخداد ادبی کشور در حوزه شعر است. با توجه به جایگاهی که این جشنواره در منظومه فرهنگی کشور دارد، همواره با استقبال خوبی از سوی جامعه ادبی کشور مواجه شده است. امسال نیز با تمهیداتی که دبیرخانه اجرایی جشنواره برای حضور گسترده شاعران و ناشران تخصصی حوزه شعر اتخاذ کرده است، آن‌شاء... شاهد حضور رقابت‌گسترده شاعران در این همایش بزرگ ادبی خواهیم بود.

■ برای جلوگیری از پایین آمدن سطح کیفی جشنواره چه اقداماتی در دستور کار قرار گرفته‌است؟

رونق جشنواره رقابتی سطح کیفی آن، بستگی به حضور گسترده شاعران و ناشران حوزه تخصصی شعر دارد. تا آن‌جا که من اطلاع دارم، در این دوره نیز برای حضور گسترده شاعران و ناشران، تمهیدات خوبی اتخاذ شده است.

درخشش «موسیقی نواحی» میان زرق و برق بازار پاپ

گروه‌ها می‌دانند جایی برای حضور و دیده شدن بیشتر آن‌ها وجود دارد بنابراین نهایت تلاش خود را به کار می‌گیرند تا بهترین عملکرد خود را در این جشنواره ثبت کنند.

نکته دیگر به بهره‌مندی اقشار مختلف از موسیقی‌های مناطق ایران برمی‌گردد که این فرصت را برای آن‌ها فراهم می‌آورد تا ضمن آشنایی با موسیقی تخصصی نواحی به سمت موسیقی‌های پیگیری موسیقی منطقه مورد علاقه خود بگیرند. تمام این مختصات سبب شده تا جشنواره موسیقی نواحی در میان زرق و برق‌های موسیقی پاپ و دلسوختگان فراوان جوانان است تا با قدرت و ایمان بیشتری، در این مسیر گام برداشته و آینده این گونه موسیقایی را مانند گذشته آن، پر بار حفظ

و احیا و تداوم حیات این موسیقی، کمک

بسیاری می‌کند.

■ تمرکز دایمی و تحقق عدالت فرهنگی

این رویداد یک اتفاق خوب در حوزه

شدن کمی فعالان این موسیقی به دلایل مختلف احساس می‌شد. یک عامل این تهدید را می‌توان آن‌چه بی‌رغبتی نسل رویداد و ثمراتش هم برای فعالان فراوان این حوزه و هم برای دوستداران آن، در دوره‌ای که گونه‌های دیگر موسیقی، بروز بسیاری دارند، به یک غنیمت مهم تبدیل شده است.

این قبیل جشنواره‌ها برای دیده شدن هنرمندان نواحی حرکتی مؤثر به شمار می‌آید. همان‌گونه که در رویداد جشنواره شانزدهم موسیقی نواحی گذشت و در طول شب‌های اجرا هنرمندانی از نواحی مختلف ایران با سنین مختلف روی صحنه رفته و به اجرای برنامه پرداختند. این اتفاق فارغ از آن‌که حمایت خوبی از هنر پیش‌کسوتان این عرصه است، زمینه‌دهنده شدن نسل جوان این حوزه و ترغیب آن‌ها به

تداوم فعالیتشان را فراهم می‌آورد.

■ چالش‌های پیش‌روی موسیقی نواحی

این رویکرد از آن جهت مهم به نظر می‌رسد که در تمام این سال‌ها، خطر کم‌رنگ

■ آسیب‌های جشنواره‌های سال‌های اخیر را در چه مواردی می‌دانید و برای رفع آن در جشنواره فجر امسال چه طرح‌هایی ارائه شده است؟

جشنواره شعر فجر مانند سایر جشنواره‌هایی که در سالگرد پیروزی انقلاب با پیشانی‌نوشت «فجر» برگزار می‌شود، موجودی در حال تکامل است. این جشنواره از آغاز تولد تا به امروز، همواره در مسیر زاینده‌گی و بالندگی بیشتر حرکت کرده است. با عنایت به اشراف هیئت علمی جشنواره به فضای ادبی کشور و شناخت نقاط قوت و ضعف شعر امروز، هیئت علمی با سیاست‌گذاری‌های شایسته، در مسیر کاهش کاستی‌ها و تقویت برجستگی‌ها تلاش خواهد کرد. برگزاری دوره‌های آموزشی «کلک خیال» برای شاعران جوان از برنامه‌های قابل‌ستایشی است که با هدف آسیب‌شناسی فضای ادبی جامعه صورت گرفته است.

■ فقدان اندیشه، یکی از آسیب‌های مهم آثار ار سالی به جشنواره‌های سال‌های اخیر بوده است. برای رفع این معضل چه اقداماتی در دستور کار قرار می‌گیرد؟

برگزاری جلسات نقد کتاب، برپایی دوره‌های آموزشی «کلک خیال» و تداوم فعالیت «پایگاه نقد» از مهم‌ترین برنامه‌هایی است که برای مقابله با این آسیب در دستور کار قرار گرفته است.

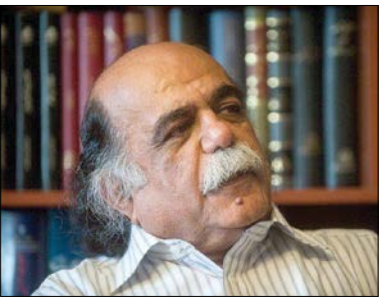
■ به نظر شما دلیل حضور کم‌رنگ شاعران صاحب سبک و مستعد و سقوط از اد کیفیت آثار در این جشنواره چیست؟

برای حضور شاعران پیش‌کسوت و صاحب سبک در جشنواره باید تمهیدات دیگری اتخاذ کرد. این مشکل فقط مختص به ایران نیست. معمولاً شاعران پیش‌کسوت انگیزه‌ای برای رقابت در جشنواره‌های ادبی ندارند. از پیران و پیش‌کسوتان ادبی باید در قالب مدرس، سخنران، هم‌ان و... استفاده کرد.

ادبی

چهره ماندگار ادبیات مطرح کرد:

ایران در خشان‌ترین کانون فرهنگ جهان

آیین نکوداشت دکتر میرجلال‌الدین کزازی، چهره ماندگار زبان و ادب فارسی برگزار شد. به گزارش ایرنا، آیین نکوداشت دکتر میرجلال‌الدین کزازی چهره ماندگار زبان و ادب فارسی به همت انجمن آثار و مفاخر فرهنگی و با حضور سخنرانی جمعی از استادان برجسته دانشگاه، نوزدهم دی‌ماه در تهران برگزار شد. دکتر کزازی در این آیین با تاکید بر این‌که آن چه برای ایران کرده است، کاری بوده که هر ایرانی راستین باید انجام می‌داد، افزود: ایران را شیفته‌وار دوست دارم، زیرا اندکی آن‌را می‌شناسم. این بزم پر شور به نام من اما به پاس ایران برگزار شده است.

■ نظر هگل و انگلس درباره زبان فارسی

کزازی با بیان این سخن هگل که «تاریخ با ایران آغاز می‌شود»، اظهار کرد: این سخنی خرد و خام نیست، بلکه نظریکی از ژرف‌ده‌ترین اندیشمندان درباره ایران است. همچنین انگلس در نامه‌ای که به مارکس می‌نویسد از زبان فارسی یاد کرده است، او با این‌که اطلاعات فراوانی از زبان‌های مختلف داشت، به فارسی ارج می‌نهاد. به گفته این پژوهشگران ادب فارسی، برترین ستایش و پیراسته از هر نوع ناخالصی، ستایشی است که از دشمن برمی‌خیزد، زیرا چنین ستایشی از روی ناچاری است.

■ شباهت‌های کزازی، سعدی و حافظ شیرازی

رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی نیز در این آیین با اشاره به وسعت دانش و علاقه کزازی سخن به مرز و بوم ایران گفت: وقتی کزازی سخن می‌گوید، مانند این است که سعدی و حافظ در روزگار ما سخن می‌گویند. گرامی‌داشت کزازی، گرامی‌داشت فردوسی، گرامی‌داشت شاهنامه، فرهنگی، اصالت و هویت ایرانی است. گفتنی است در این نشست محمود شالویی رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، مهدخت معین‌فرزند ارشد دکتر معین و استاد دانشگاه علامه طباطبایی، محمدحسن حسینی‌زاده نیری استاد دانشگاه علامه طباطبایی، روح... هادی استاد دانشگاه تهران، محسن حبیبی ریاست دانشکده زبان‌های خارجی دانشکده علامه طباطبایی، مصطفی سلطانی‌نژاد استاد زبان و ادبیات فارسی، کیخسرو دهقانی و جمعی از ادیبان و دوستداران فرهنگ حضور داشتند.

معرفی نامزدهای بخش ترجمه جایزه ادبیات نمایشی ایران

نامزدهای بخش ترجمه دهمین دوره انتخاب آثار برتر ادبیات نمایشی ایران معرفی شدند. به گزارش ستاد خبری دهمین دوره انتخاب آثار برتر ادبیات نمایشی ایران، اسامی نامزدهای بخش نمایش‌نامه‌های ترجمه منتشر شده به ترتیب حروف الفبا به شرح زیر است: «همه‌پردازان»، ترجمه حمید رضا خاکی، «زنده است یا مرده»، ترجمه حمید احیا، «رد ترس»، ترجمه نفیسه کریمی، «شب را توصیف کن»، ترجمه مهرناز پیلتن، «شاهزاده هامبورگ»، ترجمه محمد اوحدی حائری، «ویتسک و نظامیان»، ترجمه محمود حدادی، «دوپاپ»، ترجمه حمید احیا، «گریز»، ترجمه آنتین گلکار، «راه‌زنان»، ترجمه علی‌رضا کوشک جلالی، «فیلا دلفیا»، ترجمه پدا... آقاعباسی و مینا متصدی. دهمین دوره انتخاب آثار برتر ادبیات نمایشی ایران به دبیری محمد رحمانیان توسط کانون نمایش‌نامه‌نویسان و مترجمان تئاتر ایران در تهران برگزار می‌شود.